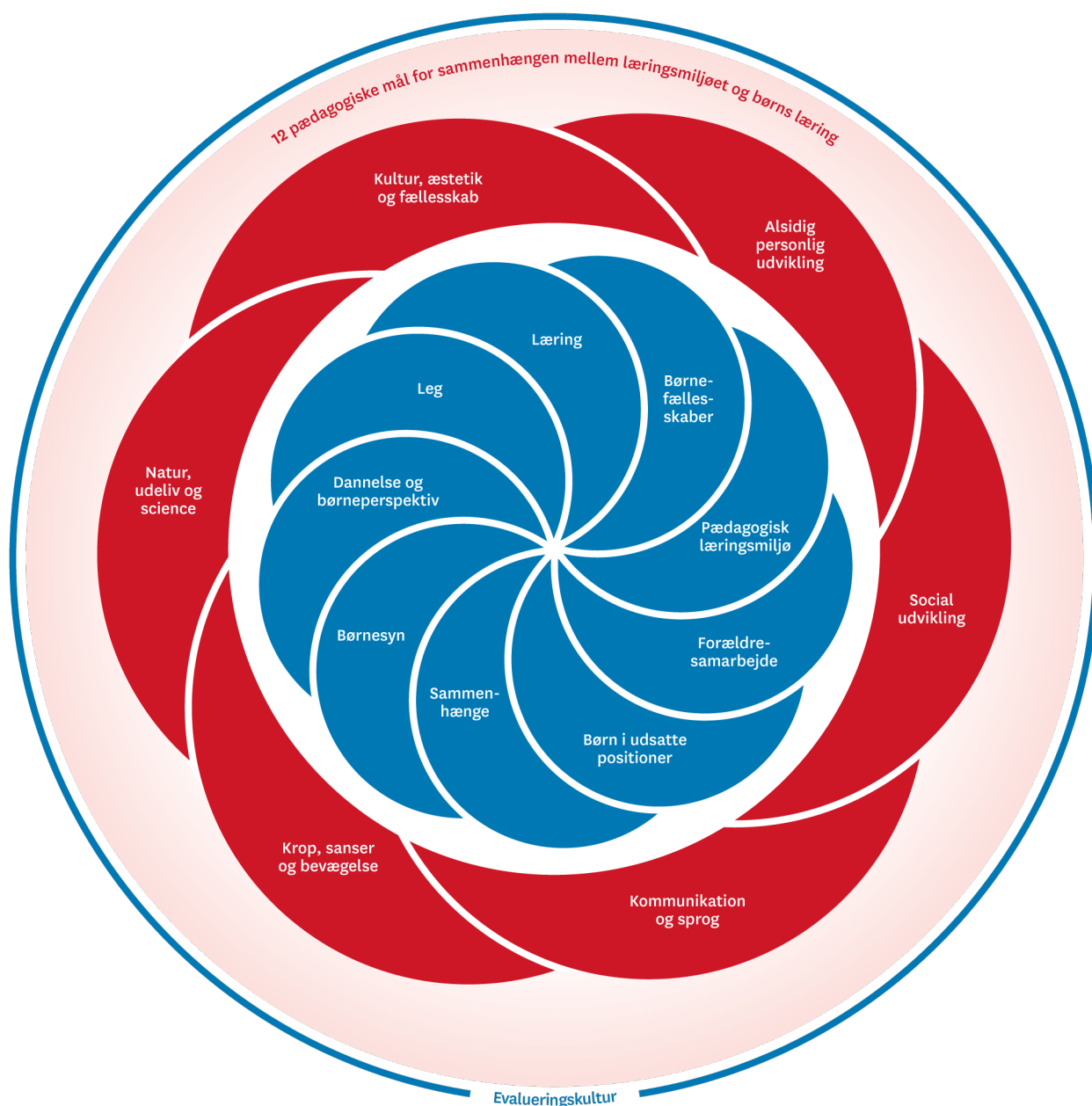

Pædagogisk læreplan for Vandloppen/Solstrålen 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Midt i Rødby ligger Børnehuset Vandloppen. Vandloppen fungerer som en delt institution, hvoraf den anden del, Solstrålen, ligger i Rødbyhavn. Vandloppen er beliggende ved Rødby Skole, byens svømmehal og med 10 minutters gang befinder du dig i naturskønne omgivelser i Lystskoven. Solstrålen ligger omringet af stisystemer, en sportshal, skøn natur og byens bibliotek.

Vandloppen

Vandloppen er en integreret institution med en vuggestuegruppe, *Skrubberne*, på 12 børn og 3 medarbejdere.

Børnehavedelen har 60 børn, fordelt på 3 stuer med hver 3 faste medarbejdere.

Stuerne hedder henholdsvis:

Tanglopperne og *Vandmændene*, hvor de to yngste årgange i huset er fordelt, pt. 22 børn på hver stue.

Delfinstuen er den ældste årgang i huset og har pt. 12 børn.

Børnehuset Vandloppen, Byskolevej 8, 4970 Rødby
54 60 13 17

Solstrålen

Solstrålen huser ca. 20 børn i alderen 2,10 år til ca. 5 år med 5 medarbejdere. Institutionen er indrettet med 3 grupperum og 1 fællesrum. Det er primært de 2 af rummene og fællesrummet, der benyttes af børnehaven. Stuerne hedder henholdsvis: *Blæksprutterne*, som er gruppen med de to yngste årgange i huset, pt. 14 børn, og *Krudtuglerne*, som er gruppen med de ældste børn, pt. 7 børn.

Solstrålen, Kongeledet 50, 4970 Rødby
54 60 53 24

Områdets 7 dagplejere er tilknyttet, og har bl.a. deres gang i Solstrålens 3. rum, som der anvendes til Lege-stue.

I alle skoleferier er der sammenpasning for Solstrålens børn i Vandloppen.

Profil:

Vores afsæt er at alle kan bidrage til og være deltagende i fællesskabet, hvor gode relationer er altafgørende. Vi er ressource- og mulighedsorienteret og hylder mangfoldigheden.

Vi har frem til og med 2022 fået en ekstra tildeling af pædagoger, som en del af projekt "*Øget chancelighed for alle børn gennem Legende lærende samspil*". Med dette har vi sat et øget fokus på at skabe mindre sammenhænge for børnene/opdeling af børnene i mindre grupper, så der på den måde er plads til mere nærvær, bedre relationer og tryk for alle.

Sangglad institution:

Vi er stolte over at være en certificeret 'Sangglad institution', hvilket betyder at sang og sanglege er en stor del af dagligdagen. Der fastlægges ca. 5 gange om året program for den kommende sæson med hvilke sange der er på programmet i den kommende sæson. Alle børn deltager i det samme program. Der er fast to gange sangglad samlinger om ugen. I sommerferieperioden er der Sangglad samling for alle børn hver dag, i det både Solstrålens og Vandloppens børn kender det samme program.

Vores mål i forhold til Sangglad:

- Styrke samhørighed, fællesskab og glæde i dagligdagen.
- Deltagelse af alle børn
- Bruge krop og bevægelse i sangene
- Anvende sang som redskab til at motivere og inspirere børnene i dagens rutiner, lege og sproglige udvikling.
- Lære børnene og personale sange – både nye og gamle.

Madordning:

For både Vandloppen og Solstrålen gælder det, at vi har madordning, hvilket bidrager yderligere til fællesskabet. Frokostmåltid bidrager i dagligdagen til vores læreplansarbejde, da det udover at være et sundt måltid, også er et pædagogisk måltid, hvor der er fokus på læring og dannelse. Desuden er der valgt, at både formiddags- og eftermiddagsmad er inkluderet, hvilket betyder at der hverken skal medbringes mad eller drikke.

Årshjul for vores 8 ugers læringsforløb 2021:

Januar og februar: Vand, luft og damp

Marts og april: Det spirer og det gror

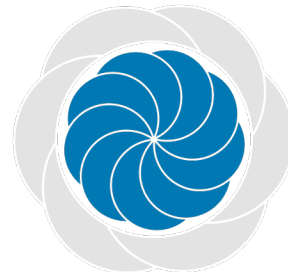
April, maj og juni: Kroppen

Juli og lidt af august: Fællesskabende lege

August, september og oktober: Hvad falder ned og hvad kommer op?

Oktober, november og december: Traditioner, hygge og uhygge

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv:

Det gode børneliv, hvor der skal være plads, tid og ro til at være barn er vigtigt, og med et tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig. Børnene skal inviteres til at være aktivt deltagende, og dermed selv være medskabende til sin egen læring og deltagelse, hvilket vi har ansvaret for – at rammerne herom er tilgængelige. Derfor tages der udgangspunkt i børneperspektivet gennem hele dagligdagen; voksenstyrede-, børneinitierede- og rutineprægede aktiviteter.

- Børn og voksne mødes anerkendende, åbent og nysgerrigt med fokus på ressourcer og kompetencer, både hos den enkelte og i fællesskabet.
 - De voksne sikrer at alle børn og deres forældre bliver set og hørt – mødt for dem de er.
fx 'bliver der altid sagt godmorgen/hej til børn og forældre, med øjenkontakt og ved navn'.
 - Barnet bliver altid anerkendt, også når noget er svært.
fx 'italesætter den voksne, når man kan se noget er svært og derefter er undersøgende og nysgerrig på hvad årsagen er'.
 - Det fremhæves og italesættes når noget går godt.
fx 'udvises det begejstring og sættes ord på når noget mestres'.
 - Guidning og tydelighed er vigtigt for børnene.
fx 'det pædagogiske personale udtrykker sig med: jeg vil gerne have... Nu må du gerne...'.
- Alle børn skal opleve at de er betydningsfulde og værdsatte.
 - I den trygge relation får de mod til at afprøve nye ting.
fx 'bliver der udvist tillid og tiltro, hvor vi er ambitiøse på børnenes vegne'.
 - Børnene skal opleve sig som medskabere af egen læring
fx 'alle børn høres og tages alvorligt i alle henseender. De støttes i egne initiativer, og i deres deltagelse sammen med andre'.
 - Børnenes nysgerrighed og egne initiativer skal komme til udtryk.
fx 'Vi hjælper børnenes med at gennemføre og undersøge videre'.
 - Børnene støttes i at sige til og fra.
 - Alle børn anses for dem de er.
- Alle børn sikres gode relationer både blandt det pædagogiske personale og hinanden.
 - Alle børn tilknyttes en fast primærpædagog.

Leg, læring og børnefællesskaber:

Leg er en grundlæggende faktor for barnets udvikling, som bl.a. understøtter nysgerrighed, fantasi, sprog, sociale kompetencer og selvværd. Det pædagogiske personale anvender viden og kompetencer til at skabe pædagogiske læringsmiljøer med fokus på legen, barnets interesser, nysgerrighed og undren. Hertil har læringsmiljøet og rammerne stor betydning for legen – det fysiske miljø, indretningen, legetøjet og atmosfæren. Børn lærer gennem leg at begå sig, indgå kompromisser og løse konflikter – og dermed være en del af et børnefællesskab. Alle børn skal være en del af ét børnefællesskab!

- Alle børn sikres deltagelse i legefællesskaber.
fx Vi er undersøgende på, hvordan børnene leger og vurdere om der er brug guidning.
- Legen er grundlæggende, hvilket styrker børns sociale og personlige læring og udvikling.
 - Der tilstræbes fordybelse, hvor børnene har mulighed for at være samlet i mindre grupper.
fx Vi er opmærksomme på at mindske forstyrrelser og afbrydelser i børnenes leg.
 - Indretningen af det fysiske læringsmiljø er etableret i legezoner.
fx Legezonerne gør det tydeligt for børnene hvad man kan lege hvor.
- Alle børn sikres læring.
 - Læring betragtes hos børnene som en naturlig og konstant del af dagligdagen.
fx Det sikres bl.a. gennem Legende Lærende samspil.
- Dagligdagen rammesættes og planlægges, således læring sker gennem hele dagen.
fx Både gennem børnenes egne initiativer og lege, gennem de daglige rutiner, modtagelse, måltider, vokseninitierede aktiviteter, garderobe m.m.
- Alle børn er en del af børnefællesskabet
 - Børnene oplever samhørighed og fællesskab, hvor de kan være aktivt deltagende og bidragende.
fx Ved vores pædagogiske måltid, sangglad samlinger, legeaktiviteter m.m.
 - Rammerne omkring børnefællesskabet gør, at børnene har plads til at byde ind og samtidig øve turtagning.
fx Vi har fokus på børnenes indbyrdes samspil, og går i dialog med børnene.
 - Mangfoldighed og forskellighed italesættes.

Det er af stor betydning for os at skabe en tryk og omsorgsfuld hverdag for alle børn, hvor de trives, lærer, dannes og udvikles. For at fremme de gode og trygge relationer for børnene tilstræber vi at mindske for store sammenhænge for børnene i løbet af dagen.

Dette kommer bl.a. til udtryk ved at alle stuer åbner tidligt, så børnene er i deres faste og trygge rammer, det meste af dagen. I dagligdagen prioriterer vi at have børnene delt i mindre sammenhænge, fx ved voksenstyrede aktiviteter, gå ture m.m. Vores frokostmåltid foregår ligeledes i mindre sammenhænge, hvor der er plads og ro til nærvær omkring spisningen.

Vi er altid være opmærksomme på, når alle børn skal det samme, skal de det *ikke* på samme tid. Dette kan bl.a. ses når børnene er færdige med frokost og skal i garderoben for at tage tøj på inden de skal videre på legepladsen, hvilket gøres i mindre grupper. Vores hverdag er præget af faste rutiner, forudsigelighed og genkendelighed, samtidig med at der er masser af plads til leg og samspil med kvalificeret opmærksomhed

fra de voksne.

Grundlaget i vores samspil, nærvær og omsorg med børnene er *Anerkendende Tilgang* med afsæt i samspilstemaerne:

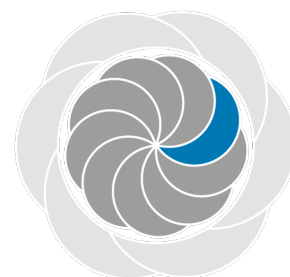
- Vær tilgængelig for barnet – den følelsesmæssige dialog
 - Vis din glæde for barnet.
 - Se barnets initiativ – justér dig.
 - Invitér barnet til samtale og lyt og svar.
 - Giv barnet anerkendelse
- Skab fælles opmærksomhed – den meningsgivende dialog
 - Fang barnets opmærksomhed.
 - Fasthold barnets opmærksomhed – vis følelser og begejstring.
 - Forbind barnets oplevelser – uddyb og forklar.
- Vejled og opdrag – den guidende dialog
 - Fortæl barnet hvad det må og skal – trin for trin.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Med afsæt i de fysiske omgivelser, leg og aktivitet samt relationer (de tre elementer fra KIDS) planlægges dagligdagen med fokus på at den rummer arbejdet med læreplanstemaerne, som en naturlig del. Struktur, forudsigelighed og genkendelighed kendetegner vores dagligdag. Hele dagen rammesættes som pædagogisk læringsmiljø, hvor dagens rutiner – herunder dagens måltider, toiletbesøg og gaderobesituationer, oprydning, børnenes egne initiativer til aktivitet og leg samt de vokseninitierede/planlagte aktiviteter betragtes som lige betydningsfulde og lærerige for børnene. I det pædagogiske læringsmiljø har vi fokus på

børn i mindre sammenhænge, for at understøtte mere nærvær og bedre relationer for alle. Dette kommer bl.a. til udtryk i børnehavens dagligdag ved, at det prioriteres at stuerne åbner kl. 7.15, således for at give børnene deres trygge rammer og skabe mindre sammenhænge fra morgenstunden. Vores vuggestue dækker selv hele åbningstiden, således for at skabe en tryk og fast base for de yngste børn.

De fysiske omgivelser skal tydeliggøre for børnene hvad og hvor man kan lege samt hvad man kan lave. Læringsmiljøet både ude og inde er indrettet med legezoner, hvor det er tydeligt for børnene, hvad der leges med. Der er mulighed for at lege i mindre grupper, og flere sammen ad gangen. Det skal også være tydeligt for børnene, hvilke materialer/legetøj der er tilgængelige for deres leg og aktivitet, både i forhold til børnenes egne initiativer, samt i forhold til de vokseninitierede lege og aktiviteter. Det er derfor vigtigt at det pædagogiske personale hele tiden har fokus på hvordan indretningen af læringsmiljøet fungerer, samt at de stiller relevante aktiviteter og legetøj/materiale til rådighed i forhold til målene i læreplanstemaerne. Dette ses bl.a. om morgenen frem til kl. 9.00, hvor børnene ankommer og de resterende børn leger ud fra egne initiativer med hjælp fra de voksne, hvis der opstår behov. De voksne fordeler sig blandt børnene og guider i børnenes lege og aktiviteter, samt sørger for en god modtagelse til dem, der ankommer.

Det bærende element i vores dagligdag er relationsarbejdet. Det er afgørende for os at opbygge trygge og gode relationer mellem børn/voksne og børnene imellem. Det er det pædagogiske personales opgave at være imødekommende, rolige og harmoniske i samspillet. I dagligdagen deles børnene op i mindre sammenhænge, både i forbindelse med lege og aktiviteter samt i dagens rutiner. Det vægtes at det pædagogiske personale er sammen med sin primærgruppe – dog er der plads til at børnene kan være sammen på tværs at grupperne for at tilgodese børnenes indbyrdes relationer og samspil. Der kan også være målrettede lege/aktiviteter i mindre sammenhænge på tværs af primærgrupperne.

Det er vigtigt med en fast struktur, hvor dagen er planlagt, og alle ved hvad de må og skal. På denne måde gives den fornødne plads, tid og rum til fordybelse og nærvær omkring børnene, så de har mulighed for læring og udvikling. Ved vores pædagogiske måltid delagtiggøres enkelte børn på skift, i form af borddækningen med tallerkener, kopper og bestik. Ved måltidet sidder børnene også her i mindre sammenhænge, deres primærgrupper, hvor der skabes dialog herom; *Hvad skal vi have at spise? Hvor kommer maden fra? Hvorfor må alle ikke spise det samme?* Dialogen udspringer sig gerne af børnenes perspektiver. Vandloppens børn afholder samling inden frokost, hvor Solstrålens børn afholder samling om formiddagen. Ved disse samlinger drøftes stort som småt, der bliver sunget, læst historier m.m. samt tydeliggjort hvad der dernæst skal foregå.

For os er det vigtigt at kunne tage imod alle børn på en tryk og nærværende måde, for at give børnene en god start på dagen. De voksne sikrer at børn og forældre får den hjælp til afleveringen, der kan være brug for, så børn og forældre mødes anerkendende og dermed støttes i at det kan være svært at skifte fra hjem til institution. De øvrige voksne fastholder opmærksomhed på de andre børn for at undgå unødige forstyrrelser i deres aktivitet, leg og samspil.

Øvrige praksiseksempler fra dagligdagen:

For de børnehavebørn i Vandloppen der afleveres tidligt og skal spise morgenmad, sker det i fællesrummet. I Solstrålen sker modtagelsen også i fællesrummet frem til kl. 8.00, hvorefter begge stuer og/eller legepladsen åbner.

Kl. 9.00 og frem til kl. 10.30 foregår de vokseninitierede aktiviteter.

I vuggestuen er der hver morgen formiddagsmad kl. 9.00 og derefter dagens Sangsamling.

Når børnene er færdige med at spise, er der nogle af dem der skal sove og resten af børnegruppen slapper lidt af inden de skal ud på legepladsen. Børnene går i garderoben i små grupper med en voksen og de selv-hjulpne hjælper de andre, der har udfordringer, med noget af påklædningen.

På legepladsen bliver der leget på kryds og tværs af grupperne (pt. i deres faste grupper). Der bliver gyn-get, klatret i træer, rullet ned af bakkerne, bygget sandtårne eller lavet "sandmad", fundet insekter, leget sanglege osv. De fleste af børnene er gode til at skabe både lege og relationer til hinanden. Men der er altid enkelte der skal støttes og guides for at opnå de positive relationer til de andre børn i gruppen. Der må vi som voksne hele tiden være et skridt foran og have barnets ressourcer og kompetencer for øje, for via den vej at kunne understøtte barnet.

Når sovebørnene, så småt, begynder at vågne, er det tid til eftermiddagsmaden. Nogle børn hjælper til med at dække rullebordene, mens andre får skiftet ble eller skal på toilettet. Det hele foregår sammen med en personale, der både hjælper, råder og vejleder barnet.

Eftermiddagen går ofte med forskellige aktiviteter som børnene vælger, tegne, perle, lege med noget af le-getøjet, bygge med Lego, læse bøger, synge og danse, spille spil osv. inden at de skal hjem.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

For at sikre barnets udvikling og trivsel bedst muligt er et godt forældresamarbejde af afgørende betydning. Forældrene er eksperterne i deres børns liv, og dialogen i dagligdagen spiller en stor rolle.

I det pædagogiske arbejde omkring børnene, gøres der bl.a. brug af dialoghjulet, hvor forældrene inddrages ved opmærksomhedspunkter. For at understøtte dialogen med forældrene benyttes AULA, til at give informationer, dokumentere med billeder m.m. Dette er også forældrenes redskab til at informere det pæda-gogiske personale i form af fridage, sygdom, ferier og vigtige informationer, som tilladelser til aflevering/af-hentning, billeder, kørsel o. lign.

Forældresamarbejdet indeholder bl.a.:

- Første kontakt mellem institution og forældre sker via opringning fra primærpædagog for at aftale et besøg og opstartsmøde
- Opstartssamtale, hvor barnet og forældrene bliver budt velkommen samt for en rundvisning. Her aftales barnets indkøring, eventuelle hensyn, allergier m.m.

- Forberedelsessamtale fra vuggestue/dagpleje til børnehave, fra børnehave til skole (dialoghjul)
- 3 mdr. samtale efter opstart, om hvordan barnets trivsel, udvikling og opstart forløber både, fra det pædagogiske personale- og forældrenes synspunkt (sprogvurdering/dialoghjul)
- Trivselssamtale, når barnet er 3,11 år samt inden overgangen til gruppen med de ældste børn
- Eventuelle familiedialoger eller netværksmøder
- Den daglige dialog ved afleverings- og afhentningssituationer

Derudover er der udarbejdet en guide/handleplan til det pædagogiske personale omhandlende forældre-samarbejdet. Opstår der udfordringer undervejs med barnets trivsel i børnehaven/hjemmet, bliver der, i samråd med forældrene, oprettet en familiedialog. Ved mødet afklares hvilke udfordringer der er i fokus, hvor der herefter laves en skriftlig handleplan, som efterfølgende evalueres på et planlagt opfølgingsmøde. Afhængig af hvilke udfordringer det drejer sig om, kan der inviteres andre faggrupper ind som deltagere, fx talepædagog, psykolog, børnerådgiver osv. Alt dette sker i samarbejde med forældrene. Ved bekymringer omkring barnets trivsel og udvikling, kan det i nogle tilfælde være nødvendigt at inddrage Børnerådgivningen, hvor der ligeledes etableres et løbende samarbejde mellem forældre, medarbejdere og børnerådgiver. Der fastlægges opfølgingsmøder hver 3. måned, hvor fokus er at få drøftet, hvad der *fungerer* og hvad der *bekymrer* og ud fra det, aftale *mål* for den kommende periode.

I Vandloppen/Solstrålen påtager vi os det gode forældresamarbejde ved, bl.a. at indgå i den daglige dialog omkring barnet. Dialogen med forældrene tager afsæt i hvad der fungerer godt for barnet, men også når der vurderes at være behov for at øve nye ting. Det pædagogiske personale skaber tydelig kommunikation i samspillet med forældrene; *hvad vi gør og hvorfor vi gør det*. Barnet kan fx. være kommet med sjove bemærkninger eller ud for nogle sjove hændelser. Det kan også være barnet har virket træt og uoplagt. Denne form for dialog er med til at give forældrene et større indblik i deres barns institutionsliv.

Vandloppens forældreråd er en vigtig del af det gode forældresamarbejde, hvilket består af forældrerepræsentanter fra dagplejen, Vandloppen og Solstrålen. Derudover har vi i område Maribo/Rødby en overordnet forældrebestyrelse.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Ved at tage udgangspunkt i det enkelte barn og dets ressourcer og kompetencer, har vi fokus på de bedste forudsætninger i arbejdet med alle børn og deres deltagelse i fællesskabet. Vores struktur med forudsigelighed og genkendelighed er med til at skabe tryghed, overskuelighed og nærvær for børnene – vi skaber mindre sammenhænge for alle børn. Der lægges stor energi i at sammensætte mindre sammenhænge for børnene, hvor deres kompetencer er på forskellige niveauer, samt hvor de kan sparre, inspirere og hjælpe hinanden.

Vandloppen/Solstrålen har fået tildelt ekstra ressourcer, hvilket har gjort det muligt at ansætte mere pædagogisk personale. Disse ekstra ressourcer bidrager bl.a. til bedre og mere effektiv planlægning af vores struktur i dagligdagen, så vi på denne måde sikrer at alle børn trives og udvikles i fællesskabet. Dette giver større mulighed for at skabe et læringsmiljø, hvor mindre sammenhænge er i fokus.

Ud over samarbejdet med forældrene, kan der være brug for at inddrage andre samarbejdspartnere for at målrette indsatsen for barnet. Se afsnittet om 'Forældresamarbejde'; familiedialog, børnerådgivningen m.m.

Medarbejderne har mulighed for løbende åben rådgivning med PPR; tale-høre konsulent, psykolog, specialpædagogiske praksisvejledere og Børnerådgivningen; social faglig vejleder samt rådgivere fra Lolland Kommunes MA team.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

For at skabe et sammenhængende miljø for de kommende skole startere, samles de i en gruppe fra d. 1. april året før de skal overgå til Førskole SFO. I Solstrålen har denne gruppe base på Krudtugle stuen og i Vandloppen har de base på Delfin stuen.

Mål for dette er, at gruppen får bedre kendskab til hinanden og indgår i samspil i et relations skabende miljø. Vores fælles afsæt er at gøre overgangen fra børnehave til førskole SFO så smidig og tryk, som muligt og samtidig delagtiggøre børn i processen så de bliver inddraget, og får en langsom tilvænningsperiode inden opstart til det nye.

Eksempler:

De kommende skolestartere Krudtuglerne fra Solstrålen besøger jævnligt Delfinerne i Vandloppen i perioden fra oktober til januar for at de to grupper lærer hinanden bedre at kende.

Vi inddrager børnene i samling, så de øver sig selv i at være i fokus, stå frem, alene i eller i samarbejde med andre børn fra gruppen at fx, syng en sang, og derved opleve et større selvværd og selvtillid. Samtidig er det også her, vi er opmærksomme på, at vi øver bl.a. vente på tur, sidde stille, lytte til, hvad vi hver især har at fortælle, og det at kunne skiftes til at vælge og have fælles opmærksomhed i gruppen.

Desuden har vi en borddæknings funktion, hvor 2 børn på tværs af køn, tæller kopper, tallerkner og bestik af, som de stiller på ét bord, så de andre børn kan hente det selv, når de bliver kaldt op fra samling. Vi arbejder med at gøre børnene aktiv deltagende og medbestemmende i hvad der skal ske, så de får ejer fornemmelse for det der skal ske.

Garderobesituationen bruges også her til at gøre børnene med selvhjulpne og selvstændige, og de i øver sig her i, at være opmærksomme på, at hjælpe andre såvel jævnaldrende, men også de mindre børn i børnehaven.

Strukturerede aktiviteter bliver primært tilrettelagt ud fra børnenes alder, udviklingszone og ressourcer, med temaer og emner der lige er aktuel for denne aldersgruppe. Vi tilstræber at delagtiggøre børnene med deres input og ideer, og ikke nødvendigvis skoleforberedende læring, men mere med at styrke deres sociale kompetencer, deres alsidige personlige udvikling og relationer. Ved, at vi er lydhør over for børnenes perspektiv kan vi også foretage de nødvendige drejninger der skal til for at understøtte børnenes optagethed og sammen skabe et læringsmiljø, mere forbundet med børnenes ideer, tanker og følelser. De bliver aktive medskabere til egen læring.

Der er stort fokus på børnenes indbyrdes leg, som vi betragter for det grundlæggende element for deres trivsel, dannelse, udvikling og læring. Det betyder at børnene støttes i egne initiativer til at udvikle og gennemføre legen.

Når vi nærmer os opstarten til SFO, ca. 2 md. før, tilrettelægger vi, i samarbejde med de voksne i SFO én, et ugentligt besøg, hvor børnene sammen med kendte voksne fra børnehaven og nye ansigter, stille og roligt vænner sig til det nye, som snart vil ske. Dette skaber en tryghed og sammenhæng for børnene, når de senere starter i før skole SFO.

De kommende skolestartere deltager i skolens julebazar og fastelavnsfest.

Der udarbejdes hvert år årshjul for overgangen i samarbejde med skolen/SFO.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi benytter Rødby og Rødbyhavn sports- og svømmehal, som spiller en stor rolle, der bidrager til en understøttende udvikling af kroppen, leg og bevægelse – og dermed rummer det kropslige læringsmiljø.

Vi besøger Rødbyhavns bibliotek, hvor vi både låner bøger, men ligeledes stifter bekendtskab med det boglige læringsmiljø.

Vores nærliggende smukke naturområder bestående af henholdsvis Lystskoven i Rødby og stisystemerne i Rødbyhavn, giver os gode muligheder for at inddrage naturens læringsmiljø. Vi går ofte på ture til bl.a.

Jernbanestien, kirkegården, dyreparken og byens plejehjem, hvor børnenes interaktion med de ældre giver indsigt i alderdommen.

Rødby Skole bidrager til det pædagogiske læringsmiljø, som skaber sammenhæng til bl.a. børnehaveklassen. Vi inviteres eksempelvis til teaterunderholdning i skolens Læringscenter, hvor børnenes nysgerrighed for kultur, æstetik og fællesskab vækkes.

Vi har godt samarbejde med vores lokale foreninger, som i form af pjecer og plakater informere både os og forældre om diverse tilbud og aktiviteter. Derudover deltager vi ligeledes i det årlige karneval i Maribo.

Vi inddrager ligeledes lokalsamfundet i arbejdet med vores traditioner og højtider. Vi gør bl.a. brug af kirken ved børnejulegudstjenester, og Rødby skole samt dens områder benyttes i forbindelse med det årlige sommerarrangement.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske børnemiljø både inde og ude skal kunne tilbyde både individuelle- og fælles aktiviteter, lege samt udfoldelsesmuligheder. Vi prioriterer børnemiljøet i det pædagogiske læringsmiljø, hvilket ses ved børnenes legemuligheder, fx bevægelse, fordybelse og nysgerrighed.

Det fysiske læringsmiljø skal være overskueligt og tydeligt for børnene, hvilket kommer til udtryk ved tematiserede legezoner. Børnene er ligeledes en del af den daglige oprydning og sortering, hvor tydelighed spiller en stor rolle. Det pædagogiske personale har ansvaret for løbende at vurdere hvilke aktivitets- og legemuligheder, som er tilgængelige for børnene med udgangspunkt i børneperspektivet.

Herudover har vi fokus på gode lyd- og lysforhold samt hygiejne og sikkerhed.

I arbejdet med det psykiske børnemiljø gennemgår børnene en årlig trivselsundersøgelse, hvor der forekommer opmærksomheder, som danner rammen for nye drøftelser bl.a. i form af indretning, indkøb og tilbud om lege samt aktiviteter. Ydermere tager vi afsæt i børneperspektivet når vi skaber relationer, hvor fællesskaber, venskaber, anerkendelse, omsorg, tillid, tryghed og medbestemmelse skal være grundstenen for barnets trivsel og udvikling.

I Vandloppen og Solstrålen har vi fokus på det æstetiske børnemiljø. Det skal opleves som værende trygt, inspirerende, motiverende og udfordrende både for børn, forældre og personale. Det skal dermed bidrage til en positiv oplevelse når man kommer til institutionen. Med udgangspunkt i børneperspektivet udsmykkes og tematiseres institutionerne, hvilket puster til børnenes fantasi, leg, læring og medbestemmelse.

Børnemiljøet kommer også til udtryk i vores daglige og faste rutiner, som vores pædagogiske måltid. Her sidder børnene i mindre sammenhænge med faste pladser, hvor nærvær og medbestemmelse er i fokus. Børnene hjælper hinanden indbyrdes, og der opstår dialoger og nysgerrighed omkring måltidet, fx *hvad er det vi spiser, hvor kommer det fra, hvordan laver man det?*

Børnemiljøet bliver skabt af den gensidige påvirkning, der ses mellem børnene og omgivelserne og tilsammen medvirker dette til at børnene får de bedste betingelser for at trives, lære og udvikle sig. Vi tager udgangspunkt i børneperspektivet, for at arbejde målrettet og effektivt med børnemiljøet. Ved at være opsøgende og nysgerrig på, hvordan dagligdagen opleves i børnehøjde, anerkender og respekterer vi, at børnene har deres egne meninger, og dermed også ret til at blive set/hørt ift. deres institutionsliv. Desuden fører børneperspektivet ofte aha-oplevelser med sig, og kan være dialogskabende samt give det pædagogiske personale refleksion over egen praksis.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

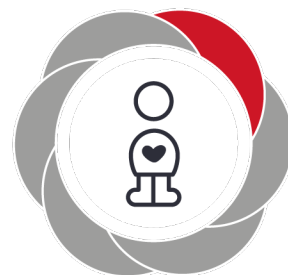
Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

I forhold til børnenes alsidige personlige udvikling er fokus på:

Livsduelighed: børnene får selvtillid og selvværd med tro på egne evner og kompetencer, og i stand til at sige til og fra, udforske verden og træffe beslutninger og handle ud fra det.

Gå på mod: børnene får evne til at håndtere med- og modgang og kan agere hensigtsmæssigt i vanskelige situationer og konflikter, aflæse og rumme egne og andres følelser.

Deltagelseskompetence: børnene kan indgå i relationer og leg/aktivitet på eget initiativ, være vedholdende og aktivt/bidragende deltagende, samtidig med at de udviser empati for andre.

Vi skal i læringsmiljøet arbejde med at barnet kan:

- Prøve sig selv af i forskellige situationer og sammenhænge
- Udvide engagement og gå på mod
- Kan fordybe sig og udvide vedholdenhed

Eksempler fra daglig praksis:

Som nævnt tidligere, er børnene delt i mindre primærgrupper. De små grupper øger muligheden for nærvær og tryk i relationen barn/barn, barn/voksen.

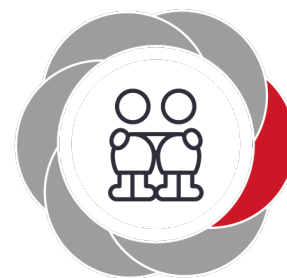
Vi har stærkt fokus på at møde det enkelte barn og barnets familie i alle sammenhænge. Især er det vigtigt ved modtagelsen/afleveringen om morgenen. Vi er bevidste om positiv tilgang, så alle føler sig set og oplever sig velkomne.

Dagen igennem handler det om at være nærværende i relationen, både til hele børnegruppen, men også til det enkelte barn. Vores pædagogik tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer og kompetencer samt anerkendende tilgang, så det enkelte barn føler sig set, hørt og respekteret. Alle har noget positivt at byde ind med til fællesskabet. Eksempelvis kan der ved samling eller ved måltider være dialog om hvilke børn, der er på de forskellige stuer, dette bidrager til at alle kan opleve sig set og hørt og at alle er en vigtig del af fællesskabet.

I det omfang det er muligt inddrages børnene i mange af dagens praktiske gøremål, borddækning, oprydning, lægge vasketøj sammen mm.

Ved de temaprægede aktiviteter, så som natur, udeliv og science er de voksne opmærksomme og lydhøre over for børnenes/det enkelte barns nysgerrighed og lærelyst. Vi følger og undersøger barnets spor i forhold til emnet. Det gøres eks. ved hjælp af "nettet", bøger, tager ud af huset og oplever, maler osv.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I forhold til børnenes sociale udvikling er de tre væsentligste elementer:

Sociale fællesskaber: børnene kan indgå i både store og små fællesskaber med andre børn, hvor de oplever og erfarer sammen.

Relationer: børnene kan udvise empati og agere hensigtsmæssigt i samspillet med andre.

Legen: børnene kan være deltagende i forskellige legeformer (rollelege, konstruktionslege, parallellege) med fantasi, nysgerrighed og aktivt bidragende, både i forhold til børnenes egne initiativer til leg, samt i de vokseninitierede lege/aktiviteter.

I læringsmiljøet arbejder vi med at børnene kan:

- Etablere og fastholde relationer
- Udvise empati
- Udvise forståelse for demokratiske spilleregler

Dagligdagen er struktureret sådan, at børnene er opdelt i mindre grupper, som sikrer at alle har mulighed for at blive set og hørt. Vi planlægger dagens aktiviteter og opfordrer børnene til at hjælpe hinanden. Vi er nærværende voksne, som guider dem og italesætter deres handlinger, dels for at styrke deres samspil og hvad de gør for/ved hinanden og dels for at styrke deres sprog. Eksempelvis i gaderoben hvor børnene hjælper hinanden med overtøj og fodtøj. Børnene guides også til at hjælpe hinanden ved kreative aktiviteter, hvis nogle er udfordret på at klare opgaven.

Fælles projekter og aktiviteter styrker den sociale udvikling. Eksempelvis ved at alle børn samler materialer i naturen med samme form eller farve til en fælles pulje, som der så laves et fælles projekt af.

Det er inspirerende for barnet/børnene, når den voksne arbejder ud fra barnets perspektiv og følger deres spor. Vi bestræber os på at være nysgerrige og opsøgende på det de er optaget af.

Det er af stor betydning at støtte barnet i at udvikle deres forståelse af både sig selv, verden og hinanden. Bl.a. ved brug af dialog om – hvad, hvorfor, hvem og hvordan. På den måde styrkes den enkeltes ressourcer og udvikling, både i forhold til sig selv, opfattelse af eget selv og værd, og dermed også evne og mulighed for at skabe og navigere i relationer til omverdenen.

Eksempel på en vokseninitieret leg, der understøtter fantasi, børnefællesskaber, alsidig:

Et barn har lidt svært ved at finde ro på stuen denne dag. Den voksne ser det, går foran legen og inviterer barnet til at lege med de Legoklodser, barnet står og sparker til. Den voksne og barnet får gang i en leg om at lave en zoologisk have. Den vokseninitierede leg fanger barnet og aktiverer hans levende fantasi. 2 andre børn kigger på og med hjælp fra den voksne inviterer barnet de 2 børn ind i legen. Der bliver nu bygget en togbane ved siden af og legen udvikler sig til at lego figurene skal tage toget hen for at se på dyrene i zoologisk have. Legen foregår hen over formiddagen. Barnet, der havde det svært, får brugt de kompetencer han har til at skabe et fællesskab med andre børn på stuen og både han, og de øvrige børn, får en fælles god erfaring med hinanden.

Det handler om anerkendende tilgang til hvert enkelt barn samt at tage udgangspunkt i den enkeltes ressourcer og udvikling. Når barnet føler sig anerkendt "vokser" det og får mod på nye tiltag af den ene eller anden art. Det er hele tiden en proces, hvor den voksne løbende vurderer de forskellige situationer om vi skal gå foran (igangsætte), skal vi være ved siden af (italesætte initiativer, inspirerer og guide) eller skal vi være bagved (vi trækker os og lader børnene øve sig i relationen til de andre).

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De tre væsentligste elementer i forhold til sprog og kommunikation er:

Interaktion: børnene skal have voksne omkring sig der er indlevende, nysgerrige og anerkendende og sikrer kommunikation med børnene.

Sproglig rollemodel: børnene skal opnå erfaringer med aflæse, genskabe og udvikle sin kommunikation i de forskellige sammenhænge, de befinder sig i, herunder både at kunne tale og lytte.

Fællesskab: børnenes kommunikative og sproglige kompetencer er centrale for at kunne indgå i relationer og fællesskaber, især har legen betydning for at indgå i dialog, lære flere ord, udtrykke egne behov, tanker og følelser.

I læringsmiljøet arbejder vi med at børnene kan:

- Afkode, forstå og bruge sproget i sociale fællesskaber

- Sætte ord på sine tanker, behov og ideer
- Eksperimentere med skriftsproget

Praksiseksempler:

Vi støtter og udvider barnets/børnenes eget sprog i hverdagsrutiner.

Vi tilrettelægger vores dag, så alle er delt op i små faste primærgrupper. Som nævnt tidligere, gør det det nemmere at observere det enkelte barns ressourcer og kompetencer. Generelt set er vi meget obs. på sproglig udvikling. Eks. italesættes alt i dagligdagen, lige fra toiletbesøg, af-og påklædning i garderoben, hvad der opleves på ture, når vi spiser sammen osv. Ved frokostbordet fokuseres der meget på, både at kunne fortælle selv, men også kunne lytte til hvad de andre fortæller. Man skal lære at give plads til hinanden og hjælpe hinanden.

Der er også fokus på at skabe små lege/læringszoner, hvor den voksne er deltagende eller er ved siden af børnene eller bag ved børnene. Undervejs i forløbet stiller den voksne nysgerrige og undrende spørgsmål for hele tiden at få sat så mange ord på, som det er muligt.

Igennem projektet Sang Glad, er vi blevet mere bevidste om sangens betydning for eks. sprogets udvikling. Vi har arrangeret det således at vi skiftes, i de små grupper, til at have temaet sang fast et par gange om ugen. Der ud over synger vi ved vores samlinger, før vi skal spise og for vuggestuens vedkommende efter at vi har spist. I vuggestuen er sang samling en fast rutine i dagligdagen.

Når vi gynger børnene på legepladsen synger vi altid sammen mens vi gynger.

Vi læser også bøger, der er lånt på biblioteket og efterfølgende sætter vi aktiviteter i gang, der hjælper børnene med at fortælle eller genfortælle bøger, oplevelser eller opfinde deres egne historier. Det kan eks. være sanglege med og uden fagter, det kan være rim og remser og der kan udvælges fokusord, der synliggøres på den enkelte stue. Vi gør også brug af dialogisk læsning og sprogstimulerende spil.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De væsentligste elementer i dette tema er:

Kroppen og sanser: Kroppen er et komplekst system som danner grundstenen i hele vores udvikling, både den fysiske, men også den følelsesmæssige og sociale del. Det er der erfaringer opstår igennem de aktive fysiske handlinger, vores viden opbygges, vores relations dannelse, vores sprog og vores sanser skærpes, både den taktile sans, labyrint sansen og muskel-og led sansen samt de 4 andre sanser: lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen.

Bevægelse: Børnene skal kunne mestre egen krop, egne kropslige/sanselige indtryk og udtryk og med det kunne deltage i bevægelsesfællesskaber med evne til at kunne mærke og finde ro i egen krop, samt bruge kroppen til at gestikulere og kommunikere med.

I læringsmiljøet arbejde vi med at barnet kan:

- Udvide bevægelsesglæde

- Være fortrolig med sin krop
- Koordinere grundbevægelser

Praksiseksempler:

Som nævnt tidligere arbejdes der i små grupper som ofte betyder tryggere rammer for børnene.

Der arbejdes på at styrke den enkeltes **grov motorik** eks. ved hjælp af :svømning, gymnastik i hallen, gå ture, løbe, klatre, cykle osv.

Fin motorikken styrkes ved hjælp af: kreative aktiviteter såsom perle, klippe, male, spise med bestik, knappe sit tøj osv.

Deres sanser kommer også i spil hele tiden, eks ved spisning, hvad smager det af-surt/sødt/salt, er maden hård/blød eller ude i naturen hvor der skal røres ved de ting vi møder på vores vej eks. sten, blomster, træer og der dufter måske af græs, jord eller lugter af gylle. Og hvad kan vi høre: fuglene, bilerne, andre børn eller hunde der gør. Det er alt sammen med til at skærpe vores opmærksomhed og lagres i hjernens hukommelses- og erfaringscenter. Jo mere barnet husker og erfarer jo mere nysgerrigt og læringsparat bliver barnet også, hvis det er baseret på positive oplevelser.

Vi arbejder med gentagelser så børnene øver sig i at mestre de motoriske udfordringer. Vi laver forhindringsbaner både inde og ude og hvor de skal gå balance, kravle og hoppe ned fra ting. Børnene får lov at klippe for at klippe for at styrke finmotorikken og vi har fokus på processen og ikke produktet.

Når vi spiser øver børnene sig i at smøre deres egen mad og bruge bestik til at spise med. De hælder vand i kopperne og øser mad op på tallerkenen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, ude liv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Da klimaet er kommet mere og mere i fokus og at det i høj grad hænger sammen med naturen, bliver det endnu mere vigtigt at vores børn får et indblik i og forståelse for naturen og dens sammenhæng. Vi er så privilegeret at vi ligger tæt på naturområder og at vi har rige muligheder for at følge med i årets gang i naturen.

Eks. går vi mange ture i naturen, hvor vi taler om det vi ser på vores vej. Det kan være årstiden, træerne der smider bladene om efteråret og vi kan samle dem og lave flotte collager, når vi kommer tilbage. Det kan være foråret, hvor alting spirer og træernes blade begynder at springe ud. Efterfølgende kan vi selv så små frø i jord i pletter og passe dem med lys og vand. Vi kan eksperimentere ved at undlade at give nogle vand men lys og andre får vand men intet lys. Derved synliggøres det for børnene hvor vigtigt det er at betingelserne er gode og at mange ting hænger sammen.

Vi kigger også på insekter og laver insekthotel. Børnene bliver nysgerrige og inspireret til at fortsætte. Det afføder mange spørgsmål som vi sammen kan undersøge, eks gennem litteraturen, se billeder på tabletten osv. Der igennem kommer vi også ind på fødekæden og hvorfor det er så vigtigt at passe på det hele, da

det alt sammen hænger sammen, lige fra de mikroskopiske smådyr og planter, til de mere synlige planter, dyr og mennesker. Men INTET kan undværes i vores system.

Samtidig kommer alle vores sanser i spil i naturen. Vi rører ved det vi ser, er det blødt eller hårdt eller vådt eller tørt. Vi bruger lugtesansen, duften af skovbunt, en blomst eller duften/lugten fra markerne eks. gylle.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I vores huse er mangfoldigheden stor. Det er alle mulige forskellige kulturer der er repræsenteret. Vi har familier der kommer fra andre himmelstrøg med deres hjemlandskultur som baggrund og vi har familier der er født under vores himmelstrøg, men som alligevel har vidt forskellige kulturer i deres bagage. Alle har noget positivt at bidrage med og hvert barn er præget af det hun/han er født ind i. Dette er med til at bidrage til det enkelte barns erfaringsgrundlag. Derfor er det vigtigt at vi voksne tager udgangspunkt i det enkelte barns fundament og arbejder videre der fra.

Eks. i vores samling skiftes børnene til at fortælle hvordan det er i deres familie. Hvilke sange synger vi, hvad spiser vi derhjemme, sover jeg alene eller i mors og fars seng, holder vi jul osv. Børnene bliver tit inspireret af hinanden, så alle vil gerne fortælle. Det er ikke rigtigheden af det fortalte der er vigtig i den sammenhæng, det er den fælleskabsfølelse der opstår børnene imellem, når de fortæller.

Børnene inspirerer også hinanden i andre sammenhænge. eks. ved kreative aktiviteter. Hvis en vil lave noget bestemt, er der pludselig 5-6 andre, der også gerne vil det samme.

Vi har også vores kultur i institutionen. Hvordan vi omgås hinanden og taler til hinanden. Vi lære hinanden at vente på tur, at lytte når en anden taler, vi lærer at hjælpe hinanden og passe på hinanden.

Igennem dagligdagens forskelligartede aktiviteter og rutiner, oplever barnet fælleskabet og at vi kan udrette noget sammen. For hver gang oplevelsen er positiv, sætter den sig i barnets underbevidsthed som en lille sejr og barnet erfarer følelsen af fælleskab og fællesskabets værdi.

Vi har også faste traditioner i huset. Vi fejrer **julen** med at lave fælles julepynt, vi holder julefest for børn, forældre og søskende og vi tager i skoven for at finde julemanden og får overtalt ham til at tage med tilbage, hvor vi danser om juletræ og får julegodter. **Fastelavn** holdes også hvert år, hvor dem der gerne vil klædes ud gør det. Der bliver slået "Katten af Tønden" og kåret en konge og dronning og der bliver spist fastelavnsboller og sunget. Påsken er også en fast højtid, hvor der bliver klippet og klistret, sået karse og spist påskefrokost Vi holder også **fødselsdage** for hver enkelt barn. Det foregår ved at der bliver skrevet **TILLYKKE på vores** tavle ved stuen og der bliver sat det danske flag op. **Ved samling** er det fødselsdagsbarnet der bestemmer enten hvilke sange, historier eller lege vi alle sammen deltager i.

Vi indretter vores stuer efter behov. Det vil sige at afhængig af hvilke projekter der er gang i, skabes der små relevante læringsrum, som benyttes både ved de planlagte aktiviteter men også benyttes af børnene som inspirations- og legerum, hvor de prøver at få bearbejdet deres oplevelser eller føler sig inspireret til at videreudvikle noget som de har deltaget i.

Æstetikken har også en stor betydning for dagligdagen, det betyder noget for både børn og voksne. Som mennesker påvirkes vi af det der omgiver os. For at styrke børnenes nysgerrighed er de fysiske rammer, efter behov, delt op i forskellige læringsrum, som indrettes så mulighederne i rummet er overskuelige og indbydende. Men det betyder så også at når materialerne, er blevet brugt, skal de ryddes pænt op igen, Derfor er det nødvendigt at lære at tingene har deres faste pladser, for at undgå at skulle bruge en masse spildtid, på at lede efter det, når det skal bruges igen. Og hvis det så samtidig præsenterer sig pænt, indbyder/inspirerer det ofte børnene til at gå i gang med en ny aktivitet.

I det hele taget betyder helhedsindtrykket meget for alles velbefindende, både børn og voksne.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

For at sikre trivsel, udvikling, læring og dannelse hos vores børn, tilstræber vi i Vandloppen/Solstrålen en løbende faglig kvalitetsudvikling, hvilket dels kommer til udtryk ved den daglige refleksion og en konstant nysgerrighed samt opmærksomhed på hvad der virker godt i det pædagogiske læringsmiljø – og dels ved systematisk evaluering, både af læringsforløb og den samlede læreplan.

Vores evalueringskultur finder bl.a. sted som følger:

- *Den daglige refleksion*, fx kollegaer indbyrdes, arbejdsredskaber, som DPU, PPRC, Faglige Fyr-tårne
- *Den månedlige refleksion*, fx ved stue- og personalemøder hvor udvalgte emner drøftes og undersøges (Hjernen & Hjertet - Forløbsbygger)
- *Den årlige refleksion*, fx udarbejdelse af læringshjul, der laves 2 (eller flere) gange på alle børn og sprogvurdering, bl.a. til brug for analyse af yderligere tiltag for børnenes sproglige udvikling (Hjernen & Hjertet)
- *Læringsforløb*, hvor der opstilles læringsmål for børnene med udgangspunkt i den foregående evaluering
- *Læreplansgruppen*, hvor der evalueres, planlægges og reflekteres i hvilke temaer fra læreplanen, der skal drøftes på vores månedlige personalemøder
- *Feedback*, ses som en vigtig del af vores evalueringskultur. Vi er meget optaget af den sparring og dialog vi oplever i dagligdagen; både fra børn og forældre

Derudover skal alle børn sprogvurderes ved 3-årsalderen, og hertil vil der en gang årligt blive lavet en samlet rapport, der viser eventuelle udviklingstiltag ift. det videre sproglige arbejde i børnehaven. Sprogvurderinger anvendes desuden til løbende brug for at analysere yderligere tiltag for børnene omkring den sproglige udvikling (Hjernen & Hjertet).

I Vandloppen/Solstrålen tages der ydermere udgangspunkt i KIDS, der i høj grad anvendes til at evaluere og udvikle vores pædagogiske kvalitet i praksis. Konkret anvendes KIDS på vores månedlige personalemøder, hvor der tages hånd om enkelte emner, som reflekteres, debatteres og planlægges i forhold til læringsmiljøet. KIDS bliver ligeledes brugt til at kvalificere den daglige og uformelle refleksion hos det pædagogiske personale i dagligdagen.

I vores arbejde med evaluering anvendes også SMTTE-modellen, fra Hjernen & Hjertet, hvor der fastsættes konkrete evalueringsmål. Evalueringen af disse anvendes til at kvalificere næste planlægning. Udover konkrete evalueringsmål anvendes evalueringssspørgsmålene:

- Hvad har vi gjort?
- Hvad har vi lært?
- Hvad vil vi bruge det til?

Institutionens samlede dokumentation samt denne pædagogiske læreplan er med til at danne rammerne omkring vores planlægning af dagligdagen. Der anvendes en planlægningskabelon, som sikrer arbejdet med og i det pædagogiske læringsmiljø, hvor evalueringskulturen er en vigtig medspiller.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Denne pædagogiske læreplan evalueres løbende hen over året med drøftelser og refleksion på vores månedlige personalemøder. Med udgangspunkt i ovenstående planlægges den årlige pædagogiske dag, hvor den samlede pædagogiske læreplan evalueres; *Hvad har vi gjort? Hvad har vi lært? Og hvad vil vi bruge det til?*

Hertil vil vores årlige tilsyn have afgørende betydning for, hvilke emner, der bør være særligt fokus på. Ud fra disse emner drøftes, arbejdes og reflekteres der, med henblik på at skabe værdier, fælles forståelse og en synliggørelse af pædagogikken. Dette skal danne den røde synlige tråd gennem de valg vi træffer i både voksenstyrede-, børneinitierede- og rutineprægede situationer.

Vores overordnede planlægning og struktur har stor betydning og baner vejen for en fælles forståelse og holdning til pædagogikken. Dette for at skabe den synlige røde tråd mellem de velovervejede valg vi træffer i planlægningen af det pædagogiske læringsmiljø, vores aktiviteter samt rutinerne i dagligdagen.

Institutionens Faglige Fyrtårne bidrager løbende via arbejdsgruppemøder, til at sikre evalueringen, og dermed også være kvalificerede sparringspartner for resten af det pædagogiske personale.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC